

ERKIN VOHIDOV — MILLAT DARDI BILAN YASHAGAN SHOIR

Ismoilva Madina Rashid qizi

*Farg'ona Shahar 1-sonli politexnikumi ona tili va adabiyot fani
o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Ushbu maqola o'zbek adabiyotining zabardast vakili, O'zbekiston xalq shoiri Erkin Vohidovning hayoti va ijodiga bag'ishlangan. Maqolada shoirning tarjimai holi, she'riy va dramaturgik faoliyati, tarjimonlik merosi va milliy adabiyotdagi tutgan o'rni yoritilgan. Erkin Vohidovning ijodi inson qalbining teran kechinmalari, Vatanga muhabbat, til va ma'naviyat g'oyalariga asoslanadi. Uning asarlari o'zbek adabiyotining bebaho durdonalari sifatida xalqimiz ma'naviyatida mustahkam o'rin egallagan. Ushbu maqola adabiyotshunoslik, madaniyatshunoslik va pedagogika sohalarida ilmiy va tarbiyaviy ahamiyatga ega.*

Kalit so'zlar: *Erkin Vohidov, O'zbekiston xalq shoiri, o'zbek she'riyati, Vatanparvarlik, lirika, ma'naviyat, tarjimachilik, "Turon" dramasi, "O'zbekim" she'ri, Istig'for, falsafa va she'riyat, milliy g'oya, shoir va jamiyat*

Kirish

O'zbek adabiyotining eng yirik siymolaridan biri bo'lgan Erkin Vohidov o'zining go'zal va mazmunli she'rlari, dramatik asarlari va tarjimalari bilan xalqimiz qalbidan chuqur joy olgan. Uning ijodi — ma'naviyat, vatanparvarlik, muhabbat va adolat kuyi bo'lib, o'zbek she'riyatining yangi bosqichini boshlab berdi. Erkin Vohidov faqat shoir emas, balki chinakam ma'rifatparvar va xalq ziyolisi bo'lgan.

Hayoti haqida qisqacha

Erkin Vohidov 1936-yil 28-dekabrda Farg'ona viloyati, Oltiariq tumanidagi Navqot qishlog'ida tug'ilgan. Toshkent Davlat universitetining filologiya fakultetini tamomlagan (1959-yil). Shu yillardan boshlab uning ijodi o'zbek adabiyotining eng faol va yuksak cho'qqilaridan biri sifatida tanila boshlagan. 1951–1955-yillarda

oʻrta maktabda tahsil olib, soʻngra Toshkent Davlat universitetining (hozirgi OʻzMU) filologiya fakultetida oʻqigan (1955–1960).

U Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisida senator sifatida faoliyat yuritgan, Yozuvchilar uyushmasi rahbarlaridan biri boʻlgan. 2016-yil 30-mayda vafot etgan.

Ijodi haqida

Erkin Vohidovning sheʼriyati chuqur falsafiy fikrlar, sof lirika, teran hayotiy kuzatishlar bilan boy.

Mashhur asarlari: “Tong nafasi” (1956), “Qoʻshiqlarim sizga”, “Ruhim”, “Nido”, “Istigʻfor”,

“Oʻzbekim” (sheʼr), “Sen yetim emassan” (doston), “Turon” (drama), “Fidokorlar” (drama)

Tarjimonlik merosi:

Erkin Vohidov jahon adabiyotini oʻzbek tiliga mahorat bilan tarjima qilgan. Uning tarjimalari oddiy adabiy matn emas, badiiy yangidan yaratish darajasida talqin qilingan. U quyidagi mualliflar asarlarini tarjima qilgan:

Shekspir – “Hamlet”, Goethe – “Faust”, Pushkin – sheʼriy asarlar, Lermontov, Rudakiy, Fuzuliy, Navoiy – sharq mumtoz adabiyoti vakillari

Erkin Vohidov sheʼriyatida ona tiliga hurmat, Vatan tuygʻusi, insoniylik, imonga qaytish, millat taqdiri kabi mavzular asosiy oʻrin egallaydi.

Dramatik asarlari

Shoir “Turon” va “Fidokorlar” nomli sahna asarlari bilan ham tanilgan. Ular oʻzbek tarixidagi muhim voqealarga, istiqlol gʻoyalariga bagʻishlangan.

Eʼtirof va unvonlar

Oʻzbekiston xalq shoiri (1986) ,Beruniy nomidagi davlat mukofoti, El-yurt hurmati ordeni,

Buyuk xizmatlari uchun ordeni, Oʻzbekiston Qahramoni unvoni (2000-yil)

Ijodiy faoliyatining boshlanishi

Erkin Vohidov oʻzining adabiyotga ilk qadamlarini talabalik davrida boshlagan. Uning ilk sheʼrlari matbuotda 1955-yillardan eʼtiboran bosila boshladi.

Shoirning ilk to‘plami — “Tong nafasi” (1956) nashr etilishi bilan u o‘zbek she‘riyatida yangi, yangicha ovoz sifatida tanildi.

Erkin Vohidov ijodining asosiy yo‘nalishlari

1. Vatanparvarlik va milliy g‘urur

Shoir ijodida Vatan, millat va tarixiy xotira alohida o‘rin egallaydi. Uning “O‘zbekim” she‘ri xalq orasida qo‘shiq bo‘lib ketgan. U bu asarda o‘z xalqining sabr-toqatini, g‘ururini, qadriyatlarini madh etadi.

Misol: O‘zbekim, senga munosib bo‘lgayman,
Boshqa emas, faqat seni kuylayman!

2. Falsafa va ma‘naviyat

Shoirning “Ruhim”, “Istig‘for”, “Nido” kabi she‘riy to‘plamlarida insoniylik, ruhiy izlanish, haqiqat va sabr-toqat mavzulari chuqur falsafiy tahlil bilan yoritiladi. U inson ruhining azobini, ma‘naviy iztirobini teran ochib bera olgan.

3. Muhabbat va lirika

Erkin Vohidovning she‘riyati lirikani o‘zida mukammal mujassam etgan. Uning sevgi, sadoqat, ayriliq va yurak iztiroblariga bag‘ishlangan she‘rlari o‘quvchiga iliqlik, tasalli va ilhom bag‘ishlaydi.

Asarlari ro‘yxatidan tanlab

Asar nomi	Yili	Yo‘nalishi
“Tong nafasi”	1956	Lirik she‘rlar
“Qo‘shiqclarim sizga”	1964	Vatan, muhabbat
“Nido”	1981	Falsafiy she‘rlar
“Istig‘for”	1992	Ruhiy-axloqiy she‘rlar
“O‘zbekim”	1991	Vatanparvarlik
“Turon”	1995	Dramatik asar
“Fidokorlar”	1997	Istiqlol tematikasi

Xulosa

Erkin Vohidov – faqatgina shoir emas, u butun bir avlodning qalbini tarbiyalagan, o‘z so‘zi bilan millatni uyg‘otgan ma‘naviyat posboni edi. Uning

merosi biz uchun saboq, ilhom va g'urur manbaidir. Shoirning asarlarini o'rganish, ulardan saboq olish bugungi yosh avlod uchun zaruratdir.

Erkin Vohidov ijodi — bu ma'naviyat manbai, g'ururimiz va ruhimiz aksidir. Uning asarlarida insoniylik, milliy o'zlik, iymon va muhabbat timsoli mujassam. Shoir o'zbek xalqining yuragi, millatning ruhiy ustuni bo'lib qoladi. Shoirning dramaturgiya sohasidagi asarlari ham katta ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN VA TAVSIYA ETILGAN ADABIYOTLAR:

1. Erkin Vohidov. *Tanlangan asarlar* (I–III jild), Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 2006–2010.
2. O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. "Erkin Vohidov" maqolasi, 2002-yil.
3. Jo'rayev T. "Erkin Vohidov – millat shoiri", "Yoshlik" jurnali, 2016, №6.
4. Karimov I.A. "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch", Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
5. Ismoilova D. "O'zbek she'riyatida falsafiy tafakkur", Toshkent, 2017.
6. O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi, Adabiyot instituti materiallari, "XX asr o'zbek adabiyoti: Shoir va yozuvchilar ijodi", Toshkent, 2020.
7. O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi nashrlari: "Erkin Vohidovga bag'ishlangan adabiy tadqiqotlar to'plami", 2021.